

Teveccüh-ü nâs

İnsan bu, mahiyetinde enva-i çeşit hissiyatlar var. Pek yüksek bir ruhu taşıyor.

Nefsinde ve suretinde hiçtir ve hiç hükmündedir. Fakat vazife ve mertebe noktasında, şu kâinat-ı muhteşemenin seyircisi ve mütalâacısı hükmündedir. Cenâb-ı Hak insanın ruhuna vedia olarak gayr-ı mütenahi tohumları fitraten derc etmiştir. İnsanın ihtiyâcâtının kesreti sebebiyle, çok çeşit çeşit hissiyat peydâ olmuştur. İnsanın bu mahiyetinin şumulündendir ki çeşit çeşit hissiyatlar insanda hükmetmektedir. Nefs-i insaniye âkibeti görmeyen, bir dirhem hazır lezzeti ileride bir batman lezzetlere tercih edebilir. Böylece hissiyat-ı insaniye akıl ve fikre galebe eder. Hazır lezzete meftun kör hissiyât-ı insaniye, fâni, hazır bir meyveyi, bâki, uhrevî bir bahçeye tercih etmek cihetiyle, nefsi emmare bu hâlet-i fitriyeden istifade etmek ister. Böylece nefsi insaniye, muaccel ve hazır bir dirhem lezzeti, müaccel, gaip bir batman lezzete tercih eder. Teveccüh-ü nâsda da böyle acip bir lezzet vardır. Çünkü nefsi insaniye insanların teveccühüne meftundur. O teveccühden zevk alır. Övülmekten ve nazarların kendisine çevrilmesinden hazlanır. Halbuki bu hâl insanı hatar-ı azime atabilir. Teveccüh-ü nâs şiddetli bir imtihanın mukaddimesi olabilir. Çünkü insan her an imtihanla yüz yüzedir.

Teveccüh-ü nâs, insanların sevgisine, alkışına, takdirine, övgüsüne, teveccühüne kapılıp; yaratılış gayesinden uzaklaşma hastalığıdır. Teveccüh-ü nâs, riyayı dâvet eder, Rızâ-i İlâhiye giden yolun en büyük manisidir.

Teveccüh-ü nâs; insanların ilgisi, insanların insana vermiş oldukları değer, kıymet ve yönelmesidir. Özellikle Müslümanların ve Risâle-i Nur Talebelerinin kaçınması gereken bir hâldir. Teveccüh-ü nâs, teveccüh-ü âmmeyi kazanmaya çalışmaktır. Riyaya sebep ve ihlâsı kırarak bir şöret-i kâzibedir. Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve insanların nazarında şöret kazanmak, Nur Talebelerinin kaçınması gereken hallerdir. Teveccüh-ü nas, nefsin hoşlandığı ve herkesin şahsını medh ü senâ ettiği nefsanî bir zevktir.

Risale-i Nur hizmetindeki ihlâs-ı tâmmı, dünyevî ve uhrevî menfaat ve makamlardan ve her türlü teveccüh-ü fâniyeden yüz çevirip sırf rıza-i İlâhî olarak deruhte etmek gerekiyor. Çünkü “Evvelâ rıza-yı İlâhî ve iltifat-ı Rahmânî ve kabul-ü Rabbânî öyle bir makamdır ki, insanların teveccühü ve istihânı, ona nisbeten bir zerre hükmündedir. Eğer teveccüh-ü rahmet varsa, yeter. İnsanların teveccühü, o teveccüh-ü rahmetin in’ikâsı ve gölgesi olmak cihetiyle makbuldür; yoksa arzu edilecek birşey değildir. Çünkü kabir kapısında söner, beş para etmez.”¹

Hem teveccüh-ü nâs, yaparı değil, daha çok yapılanı vartalara atan nefsin çok hoşlandığı bir hâlettir. Yılandan, akrepten kaçır gibi kaçınılması gereken bir durumdur. Bediüzzaman Hazretleri’nin tarifıyla “Teveccüh-ü nâs istenilmez, belki verilir. Verilse de onunla hoşlanılmaz. Hoşlansa ihlâsı kaybeder, riyâyâ girer.”²

“Şan ve şeref arzusuyla teveccüh-ü nâs ise, ücret ve mükâfat değil, belki ihlâssızlık yüzünden gelen bir itibar ve bir mücazattır. Evet, amel-i salihin hayatı olan ihlâsın zararına teveccüh-ü nâs ve şan ve şeref, kabir kapısına kadar muvakkat olan bir lezzet-i cüz’iyeye mukabil, kabrin öbür tarafında azâb-ı kabir gibi nâhoş bir şekil aldığından, teveccüh-ü nâsı arzu etmek değil, belki ondan ürkmek ve kaçmak lâzımdır. Şöhretperestlerin ve şan ve şeref peşinde koşanların kulakları çınlasın!”³

Rıza-yı İlâhî kâfidir. Eğer o yâr ise, herşey yârdır. Eğer o yâr değilse, bütün dünya alkışlasa beş para değmez. İnsanların takdiri, istihsanı, eğer böyle işde, böyle amel-i uhrevîde illet ise, o ameli ibtal eder. Eğer müreccih ise, o ameldeki ihlâsı kırar. Eğer müşevvik ise safvetini izale eder. Eğer sırf alâmet-i makbuliyet olarak, istemeyerek Cenâb-ı Hak ihsan etse, o

amelin ve ilmin insanlarda hüsn-ü tesiri namına kabul etmek güzeldir.4

Öyleyse “Sen, ey riyakâr nefsim! ‘Dine hizmet ettim’ diye gururlanma. ‘Muhakkak ki Allah, bu dini fâcir [günahkâr] adamlarla da teyid ve takviye eder.’5 sırrınca, müzekkâ (paklanmış, aklanmış) olmadığın için, belki sen kendini o recül-ü fâcir (günahkâr adam) bilmelisin. Hizmetini, ubudiyetini, geçen nimetlerin şükrü ve vazife-i fitrat ve farize-i hilkat ve netice-i san’at bil, ucub ve riyadan kurtul.”6 Böylece teveccüh-ü nâs hastalığından da kurtul.

Dipnotlar:

1- Mektubat, 2013, s. 700.

2- Lem’alar, 2013, s. 372.

3- Lem’alar, 2013, s. 372.

4- Barla Lâhikası, 2013, s. 137.

5- Buhari, Cihad: 182, Meğâzî: 38, Kader: 5; Müslim, İmân: 178; İbn-i Mâce, Fiten: 35; Dârimî, Siyer: 73; Müsned, 2:309, 5:45.

6- Sözler, 2013, s. 769.